

Sygn. akt III Ca 1247/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Gabriela Sobczyk

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2016 r. w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Kancelarii (...) Spółki Akcyjnej w K.

przeciwko I. M.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju

z dnia 3 czerwca 2016 r., sygn. akt I C 1907/15

oddala apelację.

SSO Gabriela Sobczyk

Sygn. akt III Ca 1247/16

UZASADNIENIE

Powódka Kancelaria (...) Spółka Akcyjna w K. wniosła o zasądzenie od pozwanej I. M. kwoty 3.976,21 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2015r. oraz kosztami postępowania. Uzasadniając swoje stanowisko wskazała, że 15 grudnia 2014r. pozwana zawarła z (...) sp. z o.o. w W. (obecnie (...) sp. z o.o. w W.) za pośrednictwem platformy internetowej umowę pożyczki na kwotę 2.000 zł. Środki pieniężne zostały wypłacone pozwanej w dacie zawarcia umowy. W dniu 14 września 2015r. powódka zawarła z (...) sp. z o.o. w W. umowę przelewu wierzytelności. Należność z tytułu umowy pożyczki wynosi łącznie 3.976,21zł.

W piśmie datowanym na 21 marca 2016r. powódka cofnęła powództwo w zakresie kwoty 372,51 zł w związku z odnotowaniem wpłaty w dniu 25 listopada 2015r., domagając się ostatecznie zasądzenia od pozwanej kwoty 3.603,70 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób: od 15 stycznia 2015r. do 25 listopada 2015r. ustawowych odsetek za opóźnienie od kwoty 3.976,21 zł oraz od 26 listopada 2015r. ustawowych odsetek za opóźnienie od kwoty 3.603,70 zł. Powódka wskazała, że na kwotę dochodzoną pozwem składają się: 2.000 zł kapitału, 1.856,22 zł prowizji, 120 zł kosztów wezwań do zapłaty, 0,01 zł wpłacone przez pozwaną (k. 38).

Pozwana I. M. nie stawiła się na rozprawie, nie złożyła odpowiedzi na pozew ani żadnych wyjaśnień oraz nie żądała przeprowadzenia rozprawy w swojej nieobecności.

Wyrokiem zaocznym z dnia 3 czerwca 2016r. Sąd Rejonowy zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.627,49 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 grudnia 2015r., przy czym od 1 stycznia 2016r. z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Umorzył postępowanie co do kwoty 372,51 zł. W pozostałym zakresie powództwo oddalił. Orzekając o

kosztach procesu zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 280,20 zł. W części zasądzającej oraz orzekającej o kosztach procesu nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.

Sąd Rejonowy ustalił, że dnia 15 grudnia 2014r. pozwana I. M. zawarła z (...) Sp. z o.o. w W. umowę pożyczki, zgodnie z którą miała jej zostać wypłacona kwota 2.000 zł. Strony zawarły umowę za pośrednictwem strony internetowej (...)pl. (...) precyzowała umowa ramowa. Zgodnie z jej § 4 ust. 1 każda pożyczka udzielana przez pożyczkodawcę jest oprocentowana w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Wysokość odsetek maksymalnych ustalana była według przepisów kodeksu cywilnego z zastrzeżeniem § 4 ust. 2 i § 6 ust. 6 umowy ramowej. Za udzielenie pożyczki naliczano prowizję, która zgodnie z § 4 ust. 1. lit. b wynosiła 5-12% dla pożyczek udzielanych na okres 12 miesięcy. W § 4 ust. 7 umowy (błędnie oznaczonym jako 9.7) zawarto zapis, że przed udzieleniem pożyczki pożyczkodawca prześle pożyczkobiorcy formularz informacyjny zawierający informacje na temat kwoty udzielanej pożyczki, wysokości oprocentowania, całkowitej kwoty do spłaty oraz rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, wszelkich dodatkowych kosztów związanych z udzieleniem pożyczki, a także kwotę, liczbę oraz częstotliwość spłat, jakich pożyczkobiorca jest zobowiązany dokonać. W myśl § 3 ust. 9 formularz informacyjny jest integralną częścią umowy. Dalej Sąd Rejonowy ustalił, że umową przelewu wierzytelności z dnia 14 września 2015r. powódka nabyła wierzytelność wobec pozwanej z tytułu opisanej powyżej umowy pożyczki. Pismem z 14 września 2015r. powódka zawiadomiła pozwaną o umowie cesji, wskazując, iż do zapłaty pozostała kwota 3.976,21 zł. Przedstawiony stan faktyczny został ustalony przez Sąd Rejonowy na podstawie zaoficerowanych przez stronę powodową dowodów z dokumentów.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji wskazał, że powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie. Jako materialnoprawną podstawę dochodzonego roszczenia przywołał regulację art. 720 k.c. oraz przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim. Zgodnie z przepisem art. 3 ust. 1 tej ustawy przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Wedle przepisu ustępu 2 punktu 1 wyżej wskazanego artykułu za umowę o kredyt konsumencki uważa się również umowę pożyczki. Sąd Rejonowy wskazał, że w niniejszej sprawie pozwana w dniu 15 grudnia 2014r. zawarła z (...) Sp. z o.o. w W. umowę pożyczki. Pozwana nie spłaciła pożyczki w całości w wyznaczonym terminie, więc stronie powodowej należy się jej zwrot. W piśmie procesowym z 25 marca 2016r. powódka wskazała, że na dochodzone roszczenie w kwocie 3.976,21 zł składają się: kwota pożyczki - 2.000 zł, prowizja w kwocie 1.866,22 zł oraz 120 zł tytułem wezwań do zapłaty. Odnosząc się do wysokości naliczonej prowizji Sąd Rejonowy wskazał, że budzi ona poważne wątpliwości w świetle przepisów o zobowiązaniach umownych i ochronie konsumenta przed niedozwolonymi klauzulami umownymi oraz narusza dobre obyczaje. Z umowy ramowej oraz z formularza informacyjnego nie sposób ustalić dodatkowych kosztów związanych z udzieleniem pożyczki. Jedynie z harmonogramu spłaty pożyczki można wyliczyć, że naliczona pozwanej prowizja wynosiła 2.240,03 zł. Prowizja w takiej wysokości jest jednak niezgodna z § 4 ust. 1. lit. b umowy ramowej, według którego wynosiła 5-12% dla pożyczek udzielanych na okres 12 miesięcy. Oznacza to, że prowizja od kwoty pożyczki 2.000 zł wynosić mogła od 100 zł do 240 zł, nie zaś 2.240,03 zł, jak wynika z harmonogramu spłaty. Sąd Rejonowy, mając na uwadze fakt, że stroną umowy w niniejszym postępowaniu jest konsument, wskazał, że ustawą z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz.U. z 2000 r. Nr 22, poz. 271) zmienione zostało brzmienie przepisów art. 385¹ i 385² k.c. oraz dodano art. 385³ k.c. Przepisy te wprowadziły reżim ochronny w przypadku zawierania umów z konsumentami, implementując do prawa wewnętrznego przepisy Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Sąd I instancji przedstawił wyczerpująco regulacje art. 385¹ k.c., art. 385² k.c. oraz art. 385³ k.c., odnosząc się do problematyki klauzul abuzywnych. W ocenie Sądu Rejonowego zastrzeżenie we wzorcu umownym, którym posługiwał się pożyczkodawca, obowiązku pożyczkobiorcy zapłaty rażąco wygórowanej prowizji, stanowiło posługiwanie się niedozwolonymi postanowieniami umownymi, które nie wiążą strony – konsumenta. Nadto koszt prowizji zawiera ukryte koszty zawarcia umowy i jej pobranie należy uznać za próbę obejścia zakazu wynikającego z przepisów o odsetkach maksymalnych, które obecnie wynoszą 10%, a w chwili zawarcia umowy

wynosiły 12%. Umowa nie przewidywała odsetek, przy czym rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosi 381,79%. Zgodnie natomiast z art. 359 § 2¹ k.c. maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Tym samym przedmiotowa opłata w oderwaniu od kosztów samej usługi (o ile w ogóle takie zostały poniesione) stała się ukrytymi, wyższymi niż maksymalne odsetkami od sumy pożyczonego kapitału. Postanowienie takie, jako zmierzające do obejścia prawa, jest nieważne na mocy przepisu art. 58 § 1 k.c. Sąd Rejonowy - powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2010r., V CSK 142/10 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 kwietnia 2002r., sygn akt: I ACa 169/02, OSA 2003/5/20 – wskazał, że sąd z urzędu bierze pod uwagę nieważność czynności prawnej (art. 58 § 1 k.c.), jednak tylko na podstawie materiału zebranego zgodnie z regułami obowiązującymi w prawie procesowym. Odnośnie dochodzenia roszczenia w kwocie 120 zł w związku z wystosowaniem wezwań do zapłaty Sąd Rejonowy wskazał, że naliczanie kosztów wysłania kolejnych wezwań w kwocie 40 zł (§ 5 ust. 4 umowy ramowej) nie znajduje uzasadnienia, stanowiąc rażąco wysokie koszty windykacyjne. Z tego względu, uznając postanowienia § 5 ust. 4 umowy w części ustanawiającej obowiązek poniesienia ich w ustalonej wysokości za niedozwolone postanowienie umowne, Sąd Rejonowy powództwo w zakresie tych należności oddalił jako niezasadne. Niezależnie od tego Sąd Rejonowy wskazał, że strona powodowa nie przedstawiła dowodu potwierdzającego wysłanie tychże wezwań do zapłaty na adres pozwanej. Sąd Rejonowy stwierdził, mając na uwadze treść art. 58 § 3 k.c., że - pomimo nieważności klauzuli umownej dotyczącej kosztów opłaty operacyjnej oraz monitów i wezwań do zapłaty - umowa pożyczki w pozostałym zakresie nie jest nieważna. Z tych wszystkich powodów Sąd I instancji zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.627,49 zł, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił. W ocenie Sądu roszczenie było zasadne jedynie w części dotyczącej kapitału pożyczki w kwocie 2.000 zł, Kwotę tę należało pomniejszyć o 372,51 zł wpłacone przez pozwaną w dniu 25 listopada 2015r. O odsetkach Sąd ten orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. zasądzając je od 8 grudnia 2015r., w pozostałym zakresie roszczenie oddalając. Zgodnie bowiem z treścią formularza informacyjnego strony ustaliły termin spłaty pożyczki na 7 grudnia 2015r., nie zaś na 15 stycznia 2015r. Pożyczka została zawarta 15 grudnia 2014r. a jej spłata rozłożona na 12 miesięcznych rat i nie mogła stać się wymagalna po miesiącu od jej zawarcia. Wobec częściowego cofnięcia pozwu Sąd I instancji w pkt 2 wyroku umorzył postępowanie co do kwoty 372,51 zł. O kosztach procesu orzekł zgodnie z zasadą stosunkowego ich rozdziału - art. 100 k.p.c.

Apelację od opisanego powyżej orzeczenia wniosła powódka w części oddalającej powództwo, rozstrzygającej o kosztach postępowania oraz rygoru natychmiastowej wykonalności. Skarżąca domagała się zmiany zaskarżonego wyroku i zasądzenia od pozwanej na jej rzecz kwoty 3.483,71 zł z odsetkami i kosztami postępowania za I i II instancję, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Skarżąca zarzuciła orzeczeniu naruszenie art. 385 (1) § 1 k.c. (skarżąca błędnie powołała się na regulację kodeksu postępowania cywilnego) poprzez jego zastosowanie tj. przyjęcie, iż umowa będąca podstawą dochodzonych roszczeń zawiera postanowienia stanowiące klauzule niedozwolone w zakresie określenia prowizji za udzielenie pożyczki w sytuacji, gdy w.w. przepis nie ma zastosowania do postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki nie zasługuje na uwzględnienie. W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powódki podlega uwzględnieniu w zakresie wskazanym w zaskarżonym orzeczeniu, jednak z innych przyczyn niż wskazano w jego uzasadnieniu.

Podstawą prawną zasądzonych roszczeń, jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy, pozostaje regulacja art. 720 k.p.c., zgodnie z którym to przepisem przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki jest

podstawową i najprostszą czynnością kredytową. W wyniku spełnienia świadczenia przez pożyczkodawcę określona ilość pieniędzy lub rzeczy oznaczonych co do gatunku staje się własnością pożyczkobiorcy. Pożyczkobiorca zaś staje się zobowiązany do "zwrotnego" przeniesienia własności tej samej ilości pieniędzy albo rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Gospodarczy sens pożyczki polega natomiast na tym, że biorący pożyczkę uzyskuje możliwość czasowego korzystania z wartości majątkowych przekazanych mu przez pożyczkodawcę, przy czym czas, odpłatność i inne warunki tego korzystania zależą od woli stron (zob. K. Osajda, kodeks cywilny, komentarz, 2017r., C.H. Beck).

W ocenie Sądu odwoławczego w niniejszej sprawie doszło do zawarcia umowy pożyczki, jednak nie na warunkach przedstawianych przez powódkę w pozwie i wynikających z umowy ramowej pożyczki nr (...). Należy mieć na uwadze, że zgodnie z pkt 3.5 umowy ramowej pożyczkobiorca jest zobowiązany do przekazania opłaty rejestracyjnej na rachunek bankowy podany przez pożyczkodawcę o następującej treści w tytule przekazu „(Indywidualny identyfikator pożyczki). Akceptuję warunki umowy ramowej pożyczki”. Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy nie wynika natomiast, aby pozwana zatytułowała tytuł przekazu w opisany powyżej sposób. Wydruk potwierdzenia przelewu zatytułowano bowiem (...) (k. 20). Brak wymaganej akceptacji nie pozwala traktować przelewu kwoty kapitału w wysokości 2.000 zł jako zawarcia pożyczki o treści przedstawionej w umowie ramowej. Nadto w pkt 3.7 g pożyczkobiorca zobowiązał się do przesłania podpisanych i kompletnych dokumentów do umowy ramowej pożyczki nie później niż w terminie 7 dni od otrzymania ich od pożyczkodawcy. Powódka nie wykazała jednak, aby pożyczkobiorca (pозwana) zrealizowała to zobowiązanie. Podsumowując – w ocenie Sądu odwoławczego pomiędzy (...) sp. z o.o. w W. (obecnie (...) sp. z o.o. w W.) a pozwaną I. M. nie doszło do zawarcia umowy pożyczki na warunkach opisanych w pozwie i wynikających z umowy ramowej. W materiale dowodowym brak jest potwierdzenia przez pozwaną warunków umowy ramowej oraz brak podpisanej umowy. Skoro bowiem przelew jednego grosza miał być sposobem wyrażenia woli przez pozwaną na zawarcie umowy określonej treści, to jego treść jako treść oświadczenia woli pozwanej winna być rozumiana ściśle. Tylko wówczas byłby on dowodem zawarcia umowy na warunkach umowy ramowej, jeżeli treść zapisu w tytule przelewu odpowiadałaby powołanemu postanowieniu umowy ramowej.

Wobec tego bezprzedmiotowe jest czynienie rozważań w przedmiocie ważności poszczególnych warunków tej umowy, w tym pod kątem niedozwolonych postanowień umownych i regulacji art. 385¹ - 385³ k.c. tj. reżimu ochronnego w przypadku zawierania umów z konsumentami.

W rozpoznawanej sprawie jest jednak niewątpliwym, że doszło do przelewu środków pieniężnych w kwocie 2.000 zł przez (...) sp. z o.o. w W. na rachunek bankowy pozwanej, na dowód czego powódka przedstawiła potwierdzenie przelewu kapitału (k. 21) oraz potwierdzenie uiszczenia opłaty rejestracyjnej (k. 20). Skoro zaś poprzednik powódki zajmował się udzielaniem pożyczek i przekazał pozwanej kwotę 2000 zł, to tytułem jej przekazania była pożyczka, z tym że wobec braku zgody pozwanej na zawarcie umowy na zasadach umowy ramowej – była to pożyczka udzielona na zasadach ogólnych(art. 720§1 kc).

Nie było również kwestionowanym, że pozwana I. M. nie spłaciła w całości kwoty kapitału pożyczkodawcy a obecnie powódce Kancelarii (...) Spółce Akcyjnej w K., która na podstawie zawartej 14 września 2015r. cesji wstąpiła w prawa pożyczkodawcy (cedenta). Pozwana zwróciła w dniu 25 listopada 2015r. kwotę 372,51 zł, zatem do zapłaty pozostało jej 1.627,49 zł. Pozwana winna więc uiszczyć powódce tę pozostałą kwotę kapitału, o czym ostatecznie zasadnie orzekł Sąd I instancji w zaskarżonym orzeczeniu.

Nadmienić należało, że w świetle dołączonych do pozwu dokumentów treść twierdzeń zawartych w pozwie wzbudziła uzasadnione wątpliwości (art. 339§2kpc).

W zakresie rozstrzygnięcia o odsetkach Sąd odwoławczy miał na uwadze, że w niniejszej sprawie strona powodowa nie wykazała daty doręczenia pozwanej wezwania do zapłaty. W ocenie Sądu odwoławczego odsetki ustawowe za opóźnienie winny być więc naliczane od daty doręczenia pozwanej odpisu pozwu tj. od 20 stycznia 2016r., co wynika ze zwrotnego potwierdzenia odbioru (k. 30). W wyroku odsetki ustawowe naliczono od 8 grudnia 2015r. Wobec faktu zaskarżenia orzeczenia tylko przez stronę powodową i obowiązującego zakazu reformationis in peius (art. 384 k.p.c.),

zgodnie z którym sąd nie może uchylić lub zmienić wyroku na niekorzyść strony wnoszącej apelację, chyba że strona przeciwna również wniosła apelację – wyrok we wskazanym zakresie nie został zmieniony przez Sąd odwoławczy.

W związku z utrzymaniem orzeczenia w zakresie świadczenia głównego, prawidłowym pozostaje rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania (wyliczono je prawidłowo na podstawie zasady stosunkowego rozdziału) oraz rygoru natychmiastowej wykonalności.

Z tych powodów apelacja powódki podlegała oddaleniu na podstawie regulacji art. 385 k.p.c.

SSO Gabriela Sobczyk